

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับปัจจัยในการบริหาร ศักยภาพระดับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 และสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จากปัจจัยในการบริหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ทั้งหมด 62 แห่ง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 62 คน ผู้สอน จำนวน 413 คน รวมประชากรในการวิจัยครั้งนี้ 475 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ตามการกำหนดสัดส่วนจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย และเทียบอัตราส่วนตามจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามและตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับปัจจัยและประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษานานาชาติ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Windows

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกในการบริหารสถานศึกษานานาชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านผู้บริหาร ด้านผู้ปกครอง ด้านทรัพยากร ด้านผู้เรียน และด้านชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

หากพิจารณารายละเอียดของระดับปัจจัยในการบริหารสถานศึกษานานาชาติ แต่ละด้าน โดยรวม พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ระดับปัจจัยในการบริหารสถานศึกษานานาชาติ ด้านผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าปรึกษาหารือกับคณะครูก่อนดำเนินการเรื่องงาน หรือโครงการใหม่ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ สอดส่อง ดูแล ให้คณะครูปฏิบัติงานเต็มกำลังความสามารถ และปรับพฤติกรรมของตนให้คณะครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความ กำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงานของคณะครูไว้อย่างชัดเจน และบริหารโดยปรับเปลี่ยนแผนไปตามสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 ปัจจัยในการบริหารสถานศึกษานานาชาติ ด้านผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าใช้คำพูด และการแสดงออกที่เป็นกัลยาณมิตร และ เป็นผู้ที่มีจิตใจหนักแน่น รอบคอบ สุขุม และอ่อนโยน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งในการทำงาน และการจัดการเรียนรู้และ แต่งกายเหมาะสมกับความเป็นครูมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 ปัจจัยในการบริหารสถานศึกษานานาชาติ ด้านผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรงตามวัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ปลอดภัย สิ่งเสพติด ความรุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุ และ ปัญหาทางเพศ และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตามเกณฑ์มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.4 ปัจจัยในการบริหารสถานศึกษานานาชาติ ด้านทรัพยากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าบริหารสินทรัพย์ของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ความคุ้มค่าการดำเนินงานด้านการเงิน บัญชี และพัสดุที่รัดกุม และมีสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยส่งเสริมผู้เรียนให้แสวงหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.5 ปัจจัยในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ร่วมมือในการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และประเมินผลงานของผู้เรียนร่วมกับสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.6 ปัจจัยในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ส่งเสริมการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา และร่วมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารและครู มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ระดับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนมีทัศนคติทางบวก และ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

หากพิจารณารายละเอียดของระดับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ของแต่ละด้าน โดยรวม พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การเข้าศึกษาต่อของนักเรียนชั้นสูงสุดของสถานศึกษาเป็นที่น่าพอใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการกับหน่วยงานต่างๆ และ พัฒนานวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2 ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านความสามารถในการพัฒนา นักเรียนมีทัศนคติทางบวกในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองในคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ความพึงพอใจของผู้ปกครองในผลการเรียนของนักเรียน และนักเรียนที่สำเร็จในชั้นสูงสุดของสถานศึกษาได้รับการยกย่อง จากสังคม หรือ หน่วยงานอื่น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.3 ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการสอนของคณะครูในสถานศึกษา และคณะครูได้นำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีทางการศึกษา มาใช้ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนสถาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.4 ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ชุมชนให้การยอมรับว่าบุคลากรในสถานศึกษามีความสามัคคีกันทำงานเพื่อสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือผู้บริหารและคณะครูดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาอย่างราบรื่น และ ความสามารถของครูในการประสานความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการบริหารกับการประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 3

4. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4

ผลการวิเคราะห์การค้นหาค่าพยากรณ์ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่าปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 เรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ปัจจัยด้านชุมชน ด้านผู้ปกครอง และด้านผู้เรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมทั้ง 3 ปัจจัย เท่ากับ 0.949 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ปัจจัยทั้งสามปัจจัยรวมกันสามารถทำนายประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ได้ 90.10 เปอร์เซ็นต์

4.1 การวิเคราะห์ความแปรปรวนสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ พบว่ามีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ($F = 777.796$)

4.2 การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) ปัจจัยการบริหารที่สัมพันธ์ค่าความคลาดเคลื่อน (SEB) คะแนนมาตรฐาน (BETA) ของสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์เพื่อสร้างสมการถดถอย พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 มี 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรด้านชุมชน ตัวแปรด้านผู้ปกครอง และ ตัวแปรด้านผู้เรียน

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการในรูปของคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.613 + 0.633 (X_6) + 0.116 (X_5) + 0.118 (X_3)$$

$$\text{ประสิทธิผล} = 0.613 + 0.633 (\text{ชุมชน}) + 0.116 (\text{ผู้ปกครอง}) + 0.118 (\text{ผู้เรียน})$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.768 (X_6) + 0.141 (X_5) + 0.125 (X_3)$$

$$\text{ประสิทธิผล} = 0.768 (\text{ชุมชน}) + 0.141 (\text{ผู้ปกครอง}) + 0.125 (\text{ผู้เรียน})$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าปัจจัยด้านชุมชน ด้านผู้ปกครอง และด้านผู้เรียน สามารถทำนายประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษานานาชาติได้ 90.10 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษานานาชาติสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกในการบริหารสถานศึกษานานาชาติ ผลการศึกษาพบว่าด้านผู้สอน ด้านผู้บริหาร ด้านผู้ปกครอง ด้านทรัพยากร ด้านผู้เรียน และด้านชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ว่า ปัจจัยในการบริหารสถานศึกษานานาชาติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 อยู่ในระดับมาก ด้านผู้สอนมีค่าเฉลี่ยระดับปัจจัยมากที่สุด ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า กระบวนการในการจัดการศึกษาให้มีความมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล จะต้องอาศัยปัจจัยด้านต่างๆ เป็นส่วนประกอบในการดำเนินการให้สำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ได้มีการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้นตามแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา โดยได้มุ่งเน้นดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้ปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น โรงเรียนจึงมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย จัดโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรงบประมาณและเทคโนโลยีต่างๆ ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม เอื้อต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนในทุกๆ ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของกู๊ดแลด (Goodlad and Associates, 1982; อ้างถึงใน สุทฤษฎี ศรีไสย์, 2537) สรุปผลได้ดังนี้ ตัวทำนายที่ดีที่สุดของการประสพผลสำเร็จของโรงเรียนก็คือความสอดคล้องร่วมกันระหว่างเป้าหมาย (Goals) ครูผู้สอน (Teachers) ผู้บริหาร (Administrators) นักเรียน (Students) และผู้ปกครอง (Parents)

เมื่อพิจารณารายละเอียดของระดับปัจจัยในการบริหารสถานศึกษานานาชาติ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ยกเว้น รายการปรึกษาหารือกับคณะครูก่อนดำเนินการเรื่องงานหรือโครงการใหม่ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด และเป็นลำดับที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ สอดส่องดูแล ให้คณะครูปฏิบัติงานเต็มกำลังความสามารถ และปรับพฤติกรรมของตนให้คณะครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของคณะครูไว้อย่างชัดเจน และบริหาร

โดยปรับเปลี่ยนแผนไปตามสถานการณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเรือน หมั่นทรัพย์ (2538) พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านโรงเรียน พบว่าขนาดของโรงเรียน และอัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีประสิทธิผลในการจัดการศึกษาสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีความพร้อมทางด้านทรัพยากรทางการบริหารและครูผู้สอนมากกว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ตัวแปรที่สำคัญได้แก่ พฤติกรรมผู้นำระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการบริหาร ซึ่งมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์ธานี สงวนนาม (2533) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ และ โรงเรียนที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ มีปัจจัยด้านชีวสังคม ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน เช่น เพศ อายุ อายุราชการ ขนาดโรงเรียน จำนวนครู และมีความเป็นผู้นำแบบมุ่งงานมากกว่าความสัมพันธ์ มีพฤติกรรม การตัดสินใจมุ่งเน้นกระบวนการมากกว่ามุ่งเน้นผลลัพธ์ของงาน มีพฤติกรรมสื่อสารแบบมุ่งการรับรู้ข่าวสาร โดยทั่วกันมากกว่ามุ่งความถูกต้องของข่าวสาร ไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ มีพฤติกรรมแก้ปัญหาโดยวิธีระดมสมองมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จเพศชาย อายุระหว่าง 10 - 25 ปี ผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จมีพฤติกรรมเป็นผู้นำทางวิชาการ แตกต่างกับผู้บริหารโรงเรียนที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในตัวแปรปัจจัยด้าน เพศชาย อายุ อายุราชการ ขนาดโรงเรียน และจำนวนครู โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จมีบรรยากาศของโรงเรียนดีกว่า แต่มีความพึงพอใจในการทำ งานระดับปานกลางและไม่แตกต่างกัน แต่ครูโรงเรียนขนาดใหญ่ที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าครูในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ คุณลักษณะและพฤติกรรมกรบริหารรวมทั้งปัจจัยบางประการสามารถทำนายความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษาด้วยวิธีระดมสมองและวิธีระบบการเป็นผู้นำทางวิชาการ บรรยากาศของโรงเรียนและความพึงพอใจของครู ตัวแปรปัจจัยทุกตัวรวมตัวกันสามารถทำนายความสำเร็จของโรงเรียนได้ และ โอนีล (1987) พบว่าผู้บริหารทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานมาก และมีประสบการณ์บริหารมากจะทำให้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน และเข้าใจงานยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิผลด้านการบริหารการศึกษามากยิ่งขึ้นตามไปด้วย

1.2 ด้านผู้สอน ผลการวิจัยพบว่ามีปัจจัยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ยกเว้น รายการใช้คำพูด และการแสดงออกที่เป็นกัลยาณมิตร และ เป็นผู้มีจิตใจหนักแน่น รอบคอบ สุขุม และอ่อนโยน อยู่ในระดับมากที่สุด และเป็นลำดับที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทั้งในการทำงาน และการจัดการเรียนรู้และแต่งกายเหมาะสมกับความเป็นครู ทั้งนี้เพราะครู คือแบบพิมพ์ ของผู้เรียน ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ สามารถจัดกิจกรรมได้อย่าง

หลากหลาย และในสมัยปัจจุบัน ครูจะต้องมีทักษะทางสื่อ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อจะได้นำความรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536) พบว่าประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทุกด้าน คือ ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านชีวสังคมของผู้บริหาร ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริหาร และปัจจัยด้านครู สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรย่อยในปัจจัยด้านต่างๆกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน พบว่าตัวแปรที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ขนาดโรงเรียน การได้รับการอบรมทางการบริหาร พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ ความสามัคคีของครูและการได้รับการสนับสนุนของสังคมครู และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเรือน หมั่นทรัพย์ (2538) พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านครู หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวกับลักษณะของครูในด้านความพึงพอใจความสามัคคี และการสนับสนุนทางด้านสังคมของครู ปัจจัยด้านครูมีสัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะครูเป็นผู้ร่วมงานอย่างใกล้ชิดกับครูใหญ่และมีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของนักเรียนเมื่ออยู่ในโรงเรียน ครูเป็นทั้งแม่แบบและผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ทั้งทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และวิชาการแก่นักเรียน

1.3 ด้านผู้เรียน ผลการวิจัย พบว่ามีปัจจัยอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายชื่อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ลำดับที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ร่างกาย สมบูรณ์แข็งแรงตามวัย รองลงมา คือ ปลอดภัยจากสิ่งเสพติด ความรุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุ และ ปัญหาทางเพศ และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตามเกณฑ์มาตรฐาน เพราะผู้เรียนมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการจัดการศึกษา ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางด้าน ร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา การจัดกระบวนการเรียนรู้อาจสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้ ซึ่งปัจจุบัน สังคมต้องการให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งเรียนรู้ มีความรู้คู่คุณธรรม เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีทิพย์ ลดาวัลย์ (2540) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษาในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านนักเรียน นักศึกษาและด้านสถานภาพของวิทยาลัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเรือน หมั่นทรัพย์ (2538) พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาด้านนักเรียน หมายถึง ภูมิหลังหรือข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน สามารถสอบถามได้จากครูและนักเรียน ซึ่งได้แก่ ระดับเศรษฐกิจของผู้ปกครอง พฤติกรรมด้านการเรียนพฤติกรรมด้านสังคมในกลุ่มเพื่อน และ การเรียนพิเศษ ตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1.4 ด้านทรัพยากร ผลการวิจัยพบว่ามีปัจจัยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อปรากฏว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ลำดับที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ บริหารสินทรัพย์ของสถานศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ ความคุ้มค่าการดำเนินงานด้านการเงิน บัญชี และพัสดุที่รัดกุม และมี

สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยส่งเสริมผู้เรียนให้แสวงหาความรู้ ทั้งนี้เพราะทรัพยากรมีความสำคัญ ในการพัฒนาการศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ถ้าสถานศึกษา มีทรัพยากรมาก มีสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ที่ทันสมัย เพียงพอสำหรับผู้เรียนและสถานศึกษา จะทำให้การจัดการเรียน การสอนของครู การสร้างมวลประสบการณ์ในการเรียนรู้ของนักเรียนจะมีความหลากหลาย ทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุมพล พูลภัทรชีวิน (2536) ที่พบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จทั้งสองแห่งมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จคล้ายคลึงกันอยู่ 5 ปัจจัย คือ 1) การมีบุคลากรที่มีคุณภาพ ซึ่งเริ่มจากการคัดเลือก การพัฒนา และรักษาอย่างเป็นระบบ 2) มีระบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ มีค่าตอบแทน และ สวัสดิการที่ดีเป็นที่พึงพอใจของ บุคลากร 3) มีหลักสูตรที่เน้นทั้งภาควิชาการ และภาคปฏิบัติ ตลอดจนมีกิจกรรมที่เสริมหลักสูตร ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เช่น ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และความเป็น ระเบียบวินัย 4) ผู้เรียนที่จบออกไปมีความสามารถ และคุณสมบัติตรงตามความต้องการของตลาด 5) มีทำเลที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีการคมนาคมสะดวก มีอาคารสถานที่ที่เพียงพอและสะอาดเรียบร้อย ตลอดจนมีอุปกรณ์และสื่อที่ทันสมัย

1.5 ด้านผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ปรากฏว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ลำดับที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียน รองลงมา คือ ร่วมมือในการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ให้เอื้อต่อการ เรียนรู้ และประเมินผลงานของผู้เรียนร่วมกับสถานศึกษา เพราะผู้ปกครองมีส่วนในการส่งเสริม และสนับสนุน ทั้งผู้บริหารและครูในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและสามารถตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียนและโรงเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮิกเก็ต (Higgett, 1989; อ้างถึงใน สงบ ประเสริฐพันธ์, 2543) กล่าวว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนในทรรศนะ ของผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์จังหวัด มี 7 ประการ คือ 1) ผู้บริหารโรงเรียน 2) ความร่วมมือร่วมใจอันแน่วแน่ของบุคลากรในโรงเรียน 3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียน เป็นศูนย์กลาง 4) การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกและงบประมาณ 5) การเน้นเป้าหมายของ โรงเรียน 6) การสนับสนุนของผู้ปกครอง 7) การให้ความสำคัญโปรแกรมทางวิชาการ และจากผล การศึกษาวิจัยของ จุมพล พูลภัทรชีวิน (2536) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน ประการหนึ่ง ได้แก่ ความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน

1.6 ด้านชุมชน ผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ลำดับที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานรองลงมา คือ ส่งเสริมการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา และร่วมตรวจสอบ การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารและครู ทั้งนี้เพราะชุมชนมีส่วนในการกำหนดความสำเร็จ หรือ

เจริญเติบโตของสถานศึกษาได้ ถ้าชุมชนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษามาก ก็จะทำให้กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาสถานศึกษาที่ดีตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สถาบัน พัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2539) ที่พบว่าสถานศึกษา โรงเรียน ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนที่มีการคมนาคมสะดวก มีพื้นที่ตั้งแต่ 11-270 ไร่ ทุกโรงเรียนมีอาคารเรียน และอาคารประกอบอย่างเพียงพอบรรยากาศร่มรื่น สวยงาม เป็นระเบียบ เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เป็นอย่างยิ่งนอกจากนั้นทุกโรงเรียนยังมีความพร้อมในการให้บริการทางการศึกษา และสภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนและชุมชน โรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณที่การคมนาคมสะดวก ผู้ปกครองส่วนใหญ่อาชีพเกษตรกรกรรม รับจ้าง ฐานะค่อนข้างยากจน แต่ทุกคนให้ความร่วมมือและ สนใจการศึกษาของบุตรหลาน

2. ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ผลการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ด้านความสามารถในการพัฒนา นักเรียนมีทัศนคติทางบวก และด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้นด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยระดับประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ว่า ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 อยู่ในระดับมากข้อค้นพบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การประกาศนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับ สังคมว่าผู้เรียนได้พัฒนาเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข ตลอดจนมีคุณธรรม นำความรู้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สถานศึกษาและสังคมต้องการ โดยสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต ได้สร้างความตระหนักแก่ผู้บริหาร และครูเพื่อให้เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ ตลอดจนพัฒนาความรู้ความสามารถของตนในการบริหาร จัดการและจัดการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยผู้บริหารสามารถ สร้างแรงเสริมและกำลังใจ ให้ครูได้พัฒนาตนเองเพื่อการจัดการเรียนการสอน และจัดทำผลงาน เพื่อเพิ่มวิทยฐานะให้กับตนเอง เป็นผลให้การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาระบบการศึกษา ดีไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536) ที่พบว่าประสิทธิผลของ โรงเรียนเอกชนไม่ได้ขึ้นอยู่กับตำแหน่งทางการบริหาร (ครูใหญ่ ผู้จัดการ ผู้รับใบอนุญาต) แต่จะ แปรปรวนไปตามวุฒิการศึกษาของครูใหญ่ และประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนมีความสัมพันธ์กับ ปัจจัยทุกด้าน คือ ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านชีวิตสังคมของผู้บริหาร ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริหาร และปัจจัยด้านครู และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กูดฮาร์ท (Goodhart, 1990) ที่พบว่าพฤติกรรม

ของครูใหญ่ด้านมุ่งงานสามารถอธิบายประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ นโยบายการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่มาตรฐานสากลมากขึ้น เป็นเหตุให้โรงเรียน ประถมศึกษาได้รับการพัฒนาทั้งระบบ เช่น การการปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการ ปฏิรูป ครูและบุคลากรทางการศึกษา กระบวนการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพทางการศึกษากระบวนการ เรียนรู้ และการประกันคุณภาพทางการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงได้มีการปรับปรุง คุณภาพของสถานศึกษา โดยยกระดับการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา มีการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการพัฒนาโรงเรียน การมี ส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและชุมชน โดยให้โรงเรียนดำเนินการตามนโยบาย เพื่อประกันคุณภาพ การศึกษา ด้วยการสร้างความตระหนักแก่ผู้บริหารและครูในสังกัด เพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ตลอดจนพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองในด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการ สอนตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาด้วย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผลการวิจัย พบว่ามีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ปรากฏว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ลำดับที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การเข้าศึกษาต่อของนักเรียนชั้นสูงสุดของสถานศึกษาเป็นที่น่าพอใจ รองลงมา คือส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการกับหน่วยงานต่างๆ และ พัฒนานวัตกรรมที่ใช้ ในการเรียนการสอน เพราะสถานศึกษาต่างๆต้องดำเนินงานตามโครงการการปฏิรูปการศึกษา โดยการทำให้โรงเรียนให้มีสภาพที่น่าอยู่ เป็นปัจจุบัน ปรับซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบ และ บริเวณโรงเรียนให้สะอาดร่มรื่น สวยงาม รวมทั้งปรับปรุงห้องเรียน และห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ส่งผลให้การจัดกิจกรรมทางการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการวิจัยของ รูล (Ruhl,1985) ที่พบว่าปัจจัยที่จะช่วยให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความคาดหวังในความสำเร็จของงาน 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3) บรรยากาศใน โรงเรียน 4) เป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน และ 5) โปรแกรมการประเมินผล

2.2 ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนมีทัศนคติทางบวก ผลการวิจัยพบว่า มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ปรากฏว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ลำดับที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้ปกครองในคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน รองลงมา คือ ความพึงพอใจของผู้ปกครองในผลการเรียนของนักเรียน และนักเรียนที่สำเร็จในชั้นสูงสุดของ

สถานศึกษาได้รับการยกย่อง จากสังคม หรือ หน่วยงานอื่น ทั้งนี้เพราะคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้มีเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 18 มาตรฐาน และมาตรฐานที่ 1 กำหนดให้ผู้เรียน ต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ และผู้บริหารได้ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการสอนด้วยโครงงานและการคิดวิเคราะห์ จึงทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ประเวศ วะสี (2540) กล่าวว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ ให้มีกระบวนการเรียนรู้ที่ง่าย สนุก และพัฒนาคนได้ตามศักยภาพของความเป็นมนุษย์ สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปรับกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข รู้จักคิดวิเคราะห์ มีเหตุผล มองโลกในแง่ดี มีระเบียบวินัยและมีคุณธรรมจริยธรรมอันดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของมนตรี บุญธรรม (2544) พบว่าประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก อยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ปรากฏว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ลำดับที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี รองลงมา คือความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการสอนของคณะครูในสถานศึกษา และคณะครูได้นำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งนี้การที่ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะสถานศึกษามีผู้บริหารและครูที่มีความสามารถร่วมกันพัฒนาสถานศึกษา ปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนร่วมกันกำหนดนโยบายให้ทันสมัยได้ง่าย ประกอบกับอยู่ในชุมชนขนาดเล็ก จึงได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิณพัฏฐ เงามฉาย (2549) ที่ได้วิจัยพบว่าประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายการศึกษาที่ 2 แกลงบูรพา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2 ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่ามีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ปรากฏว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ลำดับที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ชุมชนให้การยอมรับว่าบุคลากรในสถานศึกษามีความสามัคคีกันทำงานเพื่อสถานศึกษา รองลงมา คือผู้บริหารและคณะครูดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา อย่างราบรื่น และ ความสามารถของครูในการประสานความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เป็นเพราะสถานศึกษาขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในชุมชน หรือหมู่บ้านที่มีความใกล้ชิด ขณะที่ผู้ปกครองและชุมชนก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเกือบทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือคณะกรรมการที่ปรึกษา ประกอบกับคณะครูส่วนใหญ่ ก็ทำการสอนในสถานศึกษามาเป็นเวลายาวนานจึงมีความใกล้ชิด เชื่อเพื่อเพื่อแผ่ต่อกันและกัน และมีจำนวนน้อย เมื่อมีปัญหาเกิดข้อขัดแย้งขึ้นก็สามารถป้องกันหรือเข้าไประงับเหตุได้อย่างทันที่ จึงทำให้ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการและแก้ปัญหา ทั้งทางด้านครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรอร์รี่ และ สมิท (Perkey & Smith, 1983; อ้างถึงใน บุญเรือน หมั่นทรัพย์, 2538) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับ โรงเรียนที่มีประสิทธิผล และไม่มี ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ผลการวิจัยข้อหนึ่งพบว่า การที่ครูในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันดี เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียนในการจัดการศึกษา ในทำนองเดียวกัน พาร์สัน (Parsons) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาองค์การที่มี ประสิทธิภาพ คือ ความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของแคพลอว์ (Caplow) ที่ว่าความสามัคคีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นตัวแปรที่กำหนดประสิทธิผลขององค์การ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ เพ็ชรพิจิตร (2548) ที่พบว่าประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการบริหารกับการประสิทธิผล ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 3 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536) ที่พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับตำแหน่งทางการบริหาร (ครูใหญ่ ผู้จัดการ ผู้รับ ใบอนุญาต) แต่จะแปรปรวนไปตามวุฒิการศึกษาของครูใหญ่ ประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชน มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทุกด้าน คือ ปัจจัยด้าน โรงเรียน ปัจจัยด้านชีวสังคมของผู้บริหาร ปัจจัยด้าน พฤติกรรมการบริหาร และปัจจัยด้านครู สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรย่อยในปัจจัยด้านต่างๆ กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน พบว่าตัวแปรที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ขนาดโรงเรียน การได้รับการอบรมทางการบริหาร พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ ความสามัคคี ของครูและการได้รับการสนับสนุนของสังคมครู

ดังนั้นประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาจะเกิดขึ้นได้จะต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน มาเป็นส่วนประกอบเพื่อจะทำให้สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมไปได้ด้วยดี

4. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลในการบริหาร สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4

ผลการวิเคราะห์การค้นหาคำพยากรณ์ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่าปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 เรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ปัจจัยด้านชุมชน ด้านผู้ปกครอง และด้านผู้เรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมทั้ง 3 ปัจจัย เท่ากับ 0.949 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ปัจจัยทั้งสามปัจจัยรวมกันสามารถทำนายประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ได้ 90.10 เปอร์เซ็นต์

4.1 การวิเคราะห์ความแปรปรวนสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ พบว่ามีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ($F = 777.796$)

4.2 การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) ปัจจัยการบริหารที่สัมพันธ์ค่าความคลาดเคลื่อน (SEB) คะแนนมาตรฐาน (BETA) ของสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์เพื่อสร้างสมการถดถอย พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 มี 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรด้านชุมชน ตัวแปรด้านผู้ปกครอง และ ตัวแปรด้านผู้เรียน

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการในรูปของคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.613 + 0.633 (X_6) + 0.116 (X_5) + 0.118 (X_3)$$

$$\text{ประสิทธิผล} = 0.613 + 0.633 (\text{ชุมชน}) + 0.116 (\text{ผู้ปกครอง}) + 0.118 (\text{ผู้เรียน})$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.768 (X_6) + 0.141 (X_5) + 0.125 (X_3)$$

$$\text{ประสิทธิผล} = 0.768 (\text{ชุมชน}) + 0.141 (\text{ผู้ปกครอง}) + 0.125 (\text{ผู้เรียน})$$

สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

4.2.1 ด้านชุมชน สามารถเป็นตัวพยากรณ์ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สอดคล้องกับแนวคิดของ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2539) ได้เสนอผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน” โดยศึกษาวิเคราะห์โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานจนได้รับยกย่องว่าเป็นโรงเรียนดีเด่น ใน 3 สังกัด คือ สังกัดกรมสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอเฉพาะผลการวิเคราะห์โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ดังนี้ ด้านสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนและชุมชน โรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ใน

บริเวณที่การคมนาคมสะดวก ผู้ปกครองส่วนใหญ่อาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง ฐานะค่อนข้างยากจน แต่ทุกคนให้ความร่วมมือและสนใจการศึกษาของบุตรหลาน

4.2.2 ด้านผู้ปกครอง สามารถเป็นตัวพาการณ์ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮิกเก็ต (Higgett, 1989; อ้างถึงใน สงบ ประเสริฐพันธ์, 2543) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนในทรศนะของผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์จังหวัด มี 7 ประการ คือ 1) ผู้บริหารโรงเรียน 2) ความร่วมมือร่วมใจอันแน่วแน่ของบุคลากรในโรงเรียน 3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 4) การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกและงบประมาณ 5) การเน้นเป้าหมายของโรงเรียน 6) การสนับสนุนของผู้ปกครอง 7) การให้ความสำคัญโปรแกรมทางวิชาการ

4.2.3 ด้านผู้เรียน สามารถเป็นตัวพาการณ์ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สอดคล้องกับแนวคิดของ กูดแลด (Goodlad and Associates, 1982; อ้างถึงใน สุทนต์ ศรีไสย์, 2537) สรุปผลได้ดังนี้ ตัวทำนายที่ดีที่สุดของการประสบผลสำเร็จของโรงเรียนก็คือความสอดคล้องร่วมกันระหว่างเป้าหมาย (Goals) ครูผู้สอน (Teachers) ผู้บริหาร (Administrators) นักเรียน (Students) และผู้ปกครอง (Parents) ศรีทิพย์ ลดาวัลย์ (2540) ที่พบว่าปัจจัยในการบริหารที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของสถานศึกษาในระดับมากได้แก่ พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร พฤติกรรมของคณาจารย์ และพฤติกรรมของผู้เรียน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษาในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านนักเรียน นักศึกษาและด้านสถานภาพของวิทยาลัย และปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร และ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณาจารย์กับนักเรียน นักศึกษา เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ควรดำเนินการดังนี้

1. ปัจจัยการบริหาร พบว่าปัจจัยภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยด้านผู้สอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือผู้บริหาร ทรัพยากร และด้านผู้เรียน ตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จะต้องร่วมมือกันในการพัฒนาและส่งเสริมให้มีศักยภาพ

มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านผู้สอนจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้และประสบการณ์ที่ทันโลก ทันสมัย อยู่เสมอ เพื่อจะได้นำความรู้และประสบการณ์มาใช้กับผู้เรียนและยังสามารถนำไปพัฒนาเพื่อเป็น ผลงานในการขอเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้นได้ และบุคคลที่จะส่งเสริมและพัฒนาผู้สอนให้มีคุณภาพได้ ก็คือ ผู้บริการสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องทำตัวเป็นแบบอย่าง มีวิสัยทัศน์ในการกำหนด อนาคตของสถานศึกษาให้ก้าวหน้า คอยกำกับติดตาม ให้แรงเสริมประเมินผลอย่างจริงจัง ส่งเสริม การทำงานเป็นทีม เพื่อเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจให้ผู้สอนในการที่จะพัฒนาศักยภาพ ได้อย่าง เต็มความสามารถ

ส่วนด้านผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ เป็นคนดี คนเก่ง อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีความรู้คู่คุณธรรม และมีการศึกษาตลอดชีวิต ดังนั้น ผู้บริหาร สถานศึกษา และผู้สอน จะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อปกป้องพิทักษ์ผลประโยชน์ของผู้เรียน ทำวิจัย ในชั้นเรียน และผู้บริหารจะต้อง นิเทศ กำกับติดตาม ประเมินการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ ส่งผลต่อประสิทธิผลของผู้เรียนต่อไป

ในส่วนของปัจจัยภายนอกสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก โดย ด้านผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ย สูงสุด และรองลงมาคือ ด้านชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องให้ความสำคัญกับผู้ปกครอง และชุมชนให้มาก เพราะในการจัดการศึกษาจะต้องมีผู้เรียนเป็นเป้าหมายหลัก และการกำหนด ขนาดของสถานศึกษาก็ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารจะต้องกำหนดนโยบายให้ เด่นชัด เป็นรูปธรรม สามารถปฏิบัติได้จริง และจะต้องพิสูจน์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนเห็นว่า เป็นผู้ที่วิสัยทัศน์ในการทำงาน มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง บริหารด้วยหลักการ และทฤษฎีที่เป็นประโยชน์ มีคุณธรรมจริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวม นอกจากนี้ครูผู้สอนก็จะต้องปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนด้วยเทคนิควิธีการใหม่ๆ ที่สามารถ สร้างแรงจูงใจและพิสูจน์ให้เห็นเป็นประจักษ์พยานแก่ผู้ปกครองและชุมชน สามารถสร้างความเชื่อถือ และเชื่อมั่นให้กับสถานศึกษาได้ เพราะสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ถ้าทำได้เช่นนี้ การขอ ความร่วมมือหรือการให้ความช่วยเหลือจากชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การระดม ทรัพยากรก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยากอีกต่อไป

2. ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้าน ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความสามารถ ในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนมีทัศนคติทางบวก และ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในด้านความสามารถใน

การผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เพราะ ประสิทธิภาพของผู้เรียนสามารถพิสูจน์ได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับหลักสูตรสถานศึกษา เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ด้วยโครงการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยอาศัย สื่อ อุปกรณ์ จากเทคโนโลยี และสารสนเทศที่ทันสมัย ต้องมีข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และทำการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาและช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

ส่วนด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ก็จะต้องส่งเสริมพัฒนาให้มีความยั่งยืน ควรตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรักษาความรักใคร่สามัคคีของหมู่คณะ ซึ่งจะนำไปสู่มีบรรยากาศที่มั่นคงถาวร นอกจากนี้จะต้องอาศัยความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้นำท้องถิ่นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งเพื่อป้องกันการปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกที่สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการหรือควบคุมได้ และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นมาในสถานศึกษาก็สามารถยุติหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างทันที่ เมื่อสถานศึกษาไม่ประสบกับปัญหาทั้งในด้านการบริหารและการเรียนการสอน คุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียนก็จะเป็นที่ประจักษ์และประสบความสำเร็จในเวลาอันรวดเร็ว

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่าปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา และปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กได้ดีที่สุด คือ ด้านชุมชน ด้านผู้ปกครอง และด้านผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ควรให้ความสำคัญในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของสถานศึกษาอยู่เสมอ เพื่อค้นหาโอกาส อุปสรรค จุดเด่น จุดควรพัฒนาของสถานศึกษา เพื่อจะได้กำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหา โดยการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปี กำหนด โครงการ / กิจกรรมที่ควรดำเนินการในแต่ละปีการศึกษา โดยเน้นการบริหารจัดการตามแนวทางสถานศึกษานิตินุศลในการแบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 กลุ่มงาน คือ กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารงานทั่วไป จะทำให้ปัจจัยในด้านต่างๆทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการที่จะทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ ดูแล และ ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เน้นกระบวนการ PDCA ในการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง จะมีผลทำให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับในด้านคุณภาพ ผู้เรียนมีคุณภาพ และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของชุมชน และสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษา
2. ควรศึกษาด้านอื่นๆที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป
3. ควรศึกษาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ด้วยวิธีการวิจัยแบบอื่น โดยวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จะทำให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ได้มากยิ่งขึ้น